

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR REVOLUT BANK UAB GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-12-06 Nr. 429-528
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X.X. (X. X.) (toliau – pareiškėjas) prašymą išnagrinėti tarp jo ir *Revolut Bank UAB* (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2023 m. sausio 1 d. pareiškėjas ir bankas sudarė mokėjimo paslaugų teikimo sutartį, kurios pagrindu pareiškėjui buvo atidaryta mokėjimo sąskaita (toliau – Sąskaita) ir teikiamos kitos mokėjimo paslaugos.

2023 m. liepos 6 d. pareiškėjas iš Sąskaitos atliko gavėjai *ZenoFi UAB* (toliau – Gavėja) du mokėjimus, kurių bendra suma 8 962,97 GBP (toliau – Ginčijami mokėjimai).

2023 m. liepos 9 d. pareiškėjas pranešė bankui, kad buvo apgautas platformos „SimilarWeb“ (toliau – Platforma), ir pareikalavo banko grąžinti Ginčijamų mokėjimų sumas, tačiau bankas šio reikalavimo netenkino.

Nesutikdamas su banko sprendimu, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką dėl kilusio vartojimo ginčo nagrinėjimo. Remiantis pareiškėjo kreipimesi nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėjas reikalavo, kad bankas grąžintų jam Ginčijamų mokėjimų sumas. Tokį savo reikalavimą pareiškėjas argumentavo tuo, kad nukentėjo nuo Platformos sukčiavimo¹ ir, jo nuomone, bankas nesiėmė reikiamų priemonių, kad laiku pastebėtų pareiškėjo atžvilgiu atliekamus sukčiavimo veiksmus ir užkirstų kelią šiems veiksams bei Ginčijamiems mokėjimams įvykti, o vėliau – padėtų pareiškėjui atgauti šių mokėjimų sumas.

Atsiliepime bankas nurodė nesutinkantis su pareiškėjo reikalavimu ir prašė jį atmesti. Bankas teigė tinkamai įvykdęs paties pareiškėjos autorizuotus Ginčijamus mokėjimus, todėl neturintis pareigos grąžinti šių sumų.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą, Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Ginčas kilo dėl banko atsisakymo grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas (iš viso 8 962,97 GBP) pagrįstumo.

Ginčo šalis siejo sutartiniai mokėjimo paslaugų teikimo santykiai. Mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą, mokėjimo paslaugų teikimą, mokėjimo operacijų autorizavimą ir vykdymą, mokėjimo paslaugų vartotojų ir mokėjimo paslaugų teikėjų teises ir pareigas, susijusias su mokėjimo paslaugomis, kai mokėjimo paslaugų teikimas yra verslas, reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas.

Tarp šalių nėra ginčo dėl Ginčijamų mokėjimų autorizuotumo, todėl šių mokėjimų

¹ Pareiškėjas paaiškino, kad priėmė Platformos darbo pasiūlymą už sutartą atlygį (500 kriptovaliutos „Tether“ per savaitę ir papildomi priedai) savo lėšomis vertinti ir tvirtinti Platformos įrankius (produktus), atliko Ginčijamus mokėjimus tam, kad galėtų įvykdyti Platformos jam pavestas darbo užduotis, ir įvykdė šias užduotis, tačiau nei sutarto atlygio, nei patirtų išlaidų kompensacijos iš Platformos taip ir negavo.

autorizavimo aplinkybės toliau sprendime nebus plačiau analizuojamos, laikant Ginčijamus mokėjimus autorizuotais.

Siekiant išspręsti šalių ginčą ir įvertinti pareiškėjo reikalavimo bankui pagrįstumą, Lietuvos banko nuomone, būtina nustatyti, ar bankas turi pareigą gražinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas.

Remiantis bylos duomenimis, mokėjimo nurodymus vykdyti Ginčijamus mokėjimus bankui tiesiogiai pateikė pats pareiškėjas ir šie nurodymai atitiko šalių iš anksto sutartas sąlygas. Šiais mokėjimo nurodymais pareiškėjas pavedė bankui nurašyti iš Sąskaitos Ginčijamų mokėjimų sumas ir pervesti jas į pareiškėjo nurodytą Gavėjos mokėjimo sąskaitą kitoje finansų įstaigoje.

Mokėjimų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kai įvykdytos visos mokėtojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo mokėjimo paslaugų teikimo sutartyje nustatytos sąlygos, mokėtojo sąskaitą tvarkantis mokėjimo paslaugų teikėjas negali atsisakyti įvykdyti mokėjimo nurodymo, išskyrus atvejus, kai tai draudžia kiti teisės aktai.

Iš viešai prieinamos informacijos matyti, kad Gavėja yra Lietuvoje įsteigta ir jau keletą metų veikianti bendrovė, įtraukta į Juridinių asmenų, vykdančių virtualiųjų valiutų keityklos operatoriaus veiklą, sąrašą². Draudimo pareiškėjui ir (ar) kitiems asmenims naudotis Gavėjos paslaugomis ir tuo tikslu atlikti jai mokėjimo operacijas teisės aktai nenustato. Atkreiptinas dėmesys, kad pretenzijų dėl Gavėjos ir (ar) jos teikiamų paslaugų pareiškėjas taip pat nereiškė, t. y. pareiškėjas aiškiai ir nedviprasmiškai nurodė, kad sukčiavimu kaltina Platformą, kuri, remiantis bylos duomenimis, nebuvo tiesioginė Ginčijamų mokėjimų sumų gavėja.

Nors pareiškėjas teigė, kad bankas turėjo atsisakyti vykdyti Ginčijamus mokėjimus tuo pagrindu, kad jie galimai turėjo įtartiną pinigines operacijas požymių, įrodymų, leidžiančių teigti, kad bankas, priimdamas vykdyti ir (ar) vykdydamas Ginčijamus mokėjimus, galėjo turėti pagrįstą įtarimą, jog šie mokėjimai gali būti susiję su pinigų plovimu ir (ar) teroristų finansavimu ir (ar) kitokia neteisėta veika ir dėl to bankui būti kilusi pareiga Ginčijamų mokėjimų atžvilgiu taikyti Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme nustatytas priemonės (pvz., atsisakymas vykdyti mokėjimo operacijas), nepateikė.

Priešingai, nei teigė pareiškėjas, bankas dėjo pastangas, kad, prieš atlikdamas Ginčijamus mokėjimus, pareiškėjas būtų iš anksto įspėtas apie galimas sukčiavimo rizikas, jas įvertintų ir susilaikytų nuo Ginčijamų mokėjimų atlikimo, jei nėra tikras, kam ir koku tikslu juos atlieka. Remiantis banko pateiktais duomenimis, banko pareiškėjui siūsti įspėjimai nebuvo tik informacinio pobūdžio, t. y. juos gavęs, pareiškėjas turėjo aktyviais veiksmais pasirinkti atšaukti arba tęsti inicijuotus Ginčijamus mokėjimus. Kaip matyti iš bylos duomenų, pareiškėjas kaskart pasirinkdavo tęsti Ginčijamus mokėjimus ir tikslingai siekė jų įvykdymo.

Nors bankui, kaip mokėjimo paslaugas teikiančiam rinkos profesionalui, yra keliami aukštesni profesionalumo, atidumo ir rūpestingumo standartai, Lietuvos banko nuomone, tokių standartų taikymas savaime nereiškia, kad bankas, gaudamas iš savo kliento mokėjimo nurodymus, imperatyviai privalo kaskart, t. y. prieš kiekvienos mokėjimo operacijos įvykdymą, papildomai klausti kliento, kam ir koku tikslu jis atlieka konkrečią mokėjimo operaciją, išsiaiškinti, su kokiais asmenimis klientas bendravo (bendrauja), atlikdamas konkrečią mokėjimo operaciją, įspėti klientą apie visus galimus sukčiavimo būdus ir schemas bei kitokias rizikas ir (ar) kitaip, nesant tam objektyvaus, pakankamo ir teisėto pagrindo, riboti kliento teisę atlikti norimą mokėjimo operaciją iki tol, kol bankas išsiaiškina pirmiau nurodytas aplinkybes ir įsitikins, kad klientas supranta egzistuojančias rizikas, žino asmenis, kuriems atlieka mokėjimo operacijas, suvokia galimas savo veiksmų pasekmes ir pan. Lietuvos banko nuomone, patys vartotojai, įskaitant pareiškėją, besinaudodami mokėjimo paslaugomis, taip pat turi elgtis rūpestingai ir atsargiai, ypač elektroninėje erdvėje, reikalaujančioje didesnio vartotojų pastabumo, atidumo ir kritiškumo, vertindami iš jiems nepažįstamų asmenų gautus pasiūlymus, reikalavimus ir (ar) kitą informaciją.

Atsižvelgiant pirmiau nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad objektyvaus ir teisėto pagrindo atsisakyti priimti vykdyti ir (ar) vykdyti Ginčijamus mokėjimus bankas neturėjo, todėl, vadovaudamasis Mokėjimų įstatymo 43 straipsnio 3 dalimi, turėjo pareigą juos vykdyti.

Vertinant, ar po Ginčijamų mokėjimų įvykdymo bankui, kaip pareiškėjo mokėjimo paslaugų teikėjui, galėjo kilti pareiga gražinti pareiškėjui šių mokėjimų sumas, svarbu pažymėti, kad mokėtojo tiesiogiai inicijuotos ir autorizuotos mokėjimo operacijos įvykdymo atveju mokėtojo

² <https://www.registrucentras.lt/jar/sarasai/vvko.php>

mokėjimo paslaugų teikėjas neturi imperatyvios pareigos gražinti mokėtojui jos sumos, nebent būtų nustatyta, kad mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas dėl nuo jo priklausančių aplinkybių neįvykdė šios mokėjimo operacijos, įvykdė ją netinkamai ir (arba) mokėtojo prašymu nepagrįstai jos neatšaukė.

Duomenų, kad bankas neįvykdė Ginčijamų mokėjimų ir (ar) juos įvykdė netinkamai, nenustatyta. Apie tai, kad Gavėja gavo Ginčijamų mokėjimų sumas, liudija ir banko Lietuvos bankui pateikta Gavėjos finansų įstaigos pranešimo kopija. Be to, pareiškėjo nurodytos aplinkybės, kad po Ginčijamų mokėjimų Gavėjai įvykdymo šių mokėjimų sumos (arba galimai jų vertę atitinkantis virtualus turtas) buvo perduotos Platformai ir (ar) kitaip panaudotos Platformos paskirtoms pareiškėjui užduotims įvykdyti, taip pat leidžia daryti išvadą, kad Ginčijami mokėjimai buvo įvykdyti tinkamai.

Dėl Ginčijamų mokėjimų pareiškėjas pirmą kartą kreipėsi į banką praėjus 3 dienoms nuo šių mokėjimo įvykdymo, t. y. praleidęs Mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą³, per kurį jis, kaip mokėtojas, turėjo teisę atšaukti bankui pateiktus mokėjimo nurodymus vykdyti Ginčijamus mokėjimus.

Nors pareiškėjas teigė, kad bankas nesiėmė priemonių padėti pareiškėjui atgauti įvykdytų Ginčijamų mokėjimų sumas, bankas pateikė Lietuvos bankui tai paneigiančius įrodymus. Iš banko pateiktų įrodymų matyti, kad jis net keletą kartų kreipėsi į Gavėjos finansų įstaigą dėl galimybės atšaukti Ginčijamus mokėjimus ir gražinti jų sumas pareiškėjui, tačiau Gavėjos finansų įstaigos buvo informuotas, kad tokios galimybės nebebuvo, nes Gavėja, gavusi į savo mokėjimo sąskaitą Ginčijamų mokėjimų sumas, jas visas panaudojo 2023 m. liepos 7 d., t. y. prieš dvi dienas iki pareiškėjo kreipimosi į banką.

Nenustačius aplinkybių, dėl kurių bankas turėtų gražinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas, pagrindo laikyti pareiškėjo reikalavimą bankui pagrįstu ir jį tenkinti nėra, todėl pareiškėjo reikalavimas yra atmestinas.

Šiame sprendime dėl esminių šalių išdėstytų argumentų ir nurodytų aplinkybių pasisakyta. Kiti šalių argumentai ir (ar) nurodytos aplinkybės neturi esminės reikšmės Lietuvos banko sprendimo teisėtumui ir pagrįstumui, todėl dėl jų Lietuvos bankas plačiau nepasisako. Lietuvos banko pareiga priimti motyvuotą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliam atsakyti į kiekvieną šalių argumentą ir (ar) teiginį.⁴

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

³ Mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad mokėjimo nurodymo negalima atšaukti po to, kai jį gauna mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas, išskyrus Mokėjimų įstatymo 44 straipsnyje nustatytas išimtis, kurios nagrinėjama atveju yra neaktualios.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 5 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-382/2010; 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2010 ir kt.